

Pesamezni listi dobé se v tiskarni in pri gospodu Novak-u na velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 15 h, dvakrat 25 h, trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo do srede popoldne.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto K 4.— za pol leta „ 2.— za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. List se pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Stev. 19.

V Mariboru, dne 9. majnika 1901.

Tečaj XXXV.

Uravnava naših rek.

Iz Dunaja smo dobili sledeči članek:

Danes, dne 3. maja, so se zbrali na vabilo dr. Pacaka, načelnika češkega kluba, zastopniki obeh slovenskih klubov z dr. Pacakom, dr. Kaizlom in Maštalkom.

Dr. Kaizl je razjasnil zahteve Čehov glede kanalov in naglašal, da Čehi zahtevajo najprej regulacijo glavnih rek na Češkem in Moravskem in potem še zgradbo kanalov.

Po načrtu dr. Kaizla bi se v vladinem načrtu o kanalih zaračunjeni stroški od 250 milijonov kron, katere bi narasle za zgradbe v letu 1904—1912, zvišale za 54.5 milijonov kron.

Čehi so pozivljali jugoslovanske poslance, da jih podpirajo v dosegih svojih namenov.

Poslanci Povše, dr. Ploj in dr. Ivčević povdarjali so, da bodo z radostnim srcem podpirali brate nam Čehi.

Dr. Ploj je pri tej priliki opozoril navzoče češke poslance na slabe gnotne razmere na Spodnjem Štajerskem in posebno na to, da po investicijskem in kanalskem načrtu Spodnje Štajersko ničesar ne dobi.

Dr. Ploj naglašal je nadalje, kako prepotrebna bi bila na Spodnjem Štajerskem regulacija Drave, Pesnice in Sotle in da se v tem oziru dežela ne briga v nobenem oziru za potrebe ljudstva.

Treba je, da vlada upliva na deželni odbor štajerski, da se ta vendar enkrat

zave svojih dolžnosti proti toli zapostavljenemu Spodnj. Štajerju.

Ker pa — dr. Ploj — nima upanja, da bode deželni odbor storil svoje dolžnosti in posebno tako potrebne korake za regulacijo Pesnice in Sotle, hoče torej v zbornici staviti predlog, tikajoči se regulacijo Pesnice — predlog glede Sotle je že stavil s poslancem Zičkarjem skupaj.

Takoj hoče tudi staviti predlog glede podržavljanja železnice Celje—Velenje.

Pozivljal je nato češke poslance, naj ga pri teh predlogih podpirajo s svojim uplivom, kar so češki poslanci koj obljubili in pri tem naglašali, da so vselej pripravljeni, naše zahteve podpirati.

Klic mladim sorojakom!

Dobili smo iz mladeniških krogov ta le članek:

Po nekod na meji se bo narod kmalu prebudil iz svojega spanja. Živahno gibanje se pričinja na vseh črtah; posebno pa se odlikuje v navdušenju za narod naši mladi bojovníki — slovenski mladenči. Vrlo! Slovenstvo bodi naš ponos!

Pa, žal, nahajajo se še kraji ob meji, kjer že sicer tu in tam tli iskra probujenja, oziroma zavednosti, vendar še manjka pravega iskrega navdušenja; k večjemu nekaj mladeničev kaže, da imajo sicer srce za domovino, vendar jim manjka spodbuje in poguma. Mnogo tega zakrivi preborno čitanje dobrih časopisov. Taki mlačeži si teh-le ali ne morejo ali pa iz malomarnosti nočejo

naročiti. Dandanes se pa mora z ozirom na politične in gospodarske razmere mnogo čitati. Podrugod zopet kaže mladina veliko zanimanja za branje. Toda ker dobrih časnikov nima pri rokah, seže hlastno po drugem, — kar trumoma ponujanem, v napačnem duhu spisanem berilu, in ker se navadno pri čitanju poslednjega ne posluša svoje vesti, se s časoma nasrka onega, narodu in veri sovražnega duha. Uči nas to vsakdanja skušnja.

Da bi se to preprečilo, najprvo vas, predragi mladeniči, pozivljam, da povsod delujete na to, da se bodo razširjevali dobri časniki slovenski, kakor je na primer naš list »Slovenski Gospodar«, in se s tem budilo narodno navdušenje, gojila udanost in ljubezen do domovine slovenske, ter da vse moči zastavljate proti utihotapljenju nesramnega časnikarstva v povspešno rešitev našega milega naroda slovenskega!

Povodom tega bi nasvetoval, da bi se zavedni mladeniči slovenski združevali v večja društva z namenom, buditi med rojstvom narodni čut, pa tudi delovati na propevanje versko-nravnega življenja, kar je neobhodno potrebno pri naši mladini; nadalje, da se zbirajo zneski v naročevanje dobrih časnikov, posebno »Slovenskega Gospodarja«, kateri bi se potem razpošiljali zastonj na potrebna mesta. Tudi bi mladeniči v enakih društvih kazali več spodbudnosti in vzajemnosti, več navdušenja in poguma v narodnem oziru. Taka društva bi bila pač v veliko olajšanje pri napredovanju omike in prosvete našega naroda ter bi blagodejno uplivala tudi na

Listek.

Dogodek.

Spisal A. P. Čehov.

(Konec.)

Med obedom zopet skandal... Ko je bila druga jed na mizi, zaslišijo obedujoči naenkrat cviljenje. Prično stikati po vzroku in najdejo pri Nini pod krilcem mucko.

Ninka! proč od mize! srdi se oče. — Pomeči mi to minuto mladiče v pomnjenje! Da bi te gnjusobe ne bilo pri hiši...

Ivančka in Nino pretrese zona. Smrt v pomnjaku preti poleg svoje neusmiljenosti še oropati mačko in starega konja njiju otrok, opustošiti skrinjo, razrušiti načrte bodočnosti, te prekrasne bodočnosti, ko bi ena mucek tolažila svojo staro mater, druga — živela na vili, tretja lovila podgane v kleti... Otroka pričneta plakati in prositi, da se muckam prizanese. Oče se uda, pa le s tem pogojem, da otroka ne hodita več v kuhinjo mucek mečkat.

Po končanem obedu se potikata Ivanček in Nina po celi izbi in se klaverno držita. Zapretenje, da ne smeta v kuhinjo, ju je spravilo v obup. Odtegujeta se zabavam, se kujata in kljubujeta materi. Ko pride na

večer ded Petrček, ga zapeljeta v stran, in se mu hudujeta nad očetom, ki je hotel pometati mucke v pomnjenje.

Ded Petrček, prosita, — reci mami, da prineseva mucke v najino sobico; re-e-ci! No, no... lepo! se jih iznebi ded. — Že dobro.

Ded Petrček ne prihaja po navadi sam. Spremlja ga tudi Neron, velik, črn pes, danske pasme, s povešenimi uhlji in gobcem, kakor palica trdim. Ta pes je molčec, mračen in polen čustva o osebnem dostojanstvu. Za otroke ne kaže niti najmanjšega zanimanja, in, mimo njih korakajoč, sune s svojim gobcem po njih, kakor po stoleh. Otroka ga sovražita z vso dušo, no to pot praktično uvaževanje nadvladuje nju čustvo.

Veš kaj, Nina? pravi Ivanček in dela velike oči. — Namesto konja naj bo pa Neron oče! Konj je mrtev, a pomisli, ta je živ.

Cel večer čakata onega trenutka, ko pojde ata igrat vint (karte) in bo mogoče neopazno speljati Nerona v kuhinjo... Glej, naposled, ata sede h kartam, mati se ukvarja s samovarom in ne vidi otrok... Napočil je srečen moment.

Pojdimo! šepče Ivanček sestri.

No ta čas vstopi Štefan in s smehom naznani:

Gospodinja, Neron je mucke požrl!

Nina in Ivanček obledita in trepetaje gledata Štefana.

Bog se smili... smeje se hlapec — Šla je h skrinji in jih je pohrustala.

Otroka pričakujeta, da se bodo vsi ljudje, kolikor jih je pri hiši, razburili in planili na hudobnega Nerona. A ljudje sede mirno na svojih mestih in se le čudijo apetitu velikega psa. Ata in mama se smejeta... Neron hodi okolo mize, mahlja z gobcem in se zadovoljno oblizuje.

Vznemirjena je le sama mačka. Izteguje svoj gobček, hodi po izbi, sumljivo pogleduje ljudi in žalostno mijavka.

Otroci, deset je že ura! Čas je spát! kriči mama.

Ivanček in Nina ležeta spat, plačeta in dolgo razmišljajeta o razžaljeni mački in o brezsrčnem, naglem in nekaznovanem Neronu.

Mencej.

Pismo mladeničem.

IV.

Mladenič mora biti svoje rodovine kinč, ne pa puhla repa! Slomšek.

K značajnosti moža poštenjaka spada poleg verskega prepričanja, o katerem smo zadnjič govorili, narodnostno prepričanje ali

društva drugih siojev. Po nekod so že dolgo časa namerjavane priprave v izvršitev take organizacije.

Predragi sorojaki! Objavite torej svoja mnenja o tej težnji v našem »Slov. Gosp.«, saj je čislano uredništvo tega lista blagovolilo naznaniti, da bo z veseljem sprejemalo razne izjave v svrhu naše organizacije. Nađejam se, da nam bodo pri naši organizaciji tudi starejši in izkušeni domoljubi blagovolili odstranjevati razne ovire, katere nas čakajo in uglaševati pot k izvršenju te ustanovitve. Pristréno se poprosijo, da tudi oni v to svrhu v »Slov. Gospodarju« objavijo svoja mnenja.

Zatorej vas, predragi mladi sorojaki, pozivljem, organizujmo se! V skupnosti bo moč, katere mi še ne poznamo, — pred katero bo trepetal tudi sovražnik našega rodu! Pokažimo, da smo mi strelci, ki gremo naprej, naprej za vero, dom, cesarja! Bog z nami in sreča junaska! Mlinarjev.

Državni zbor.

Napad na dr. Šuštersiĉa.

To vam je bilo veselje v taboru vseh liberalcev, slovanskih in nemških, ko večina državnega zbora ni izrekla graje zavoljo psov, katere je zbleknil prusaški poslanec Stein nad dr. Šuštersiĉem! Ta slučaj je pokazal znoviĉ, kako dosledno preganjajo nemški prusaki v državnih zbornicah vse, kar je kršĉanskega. Boleti pa mora srce vsacega rodoljuba, ko je pri tej priložnosti zapazil, da so se slovenski liberalci zvezali proti lastnim katoliškim sobratom ne le samo na Kranjskem z nasprotniki slovenskega naroda, temveĉ da se je ta zveza sklenila tudi v državnem zboru z najveĉimi in oĉitnimi sovražniki kršĉanstva, slovenskega naroda in Avstrije. Pred celim svetom blatita slovenska liberalca dr. Tavĉar in Plantan v druŹbi z Wolfom prvoboritelja za pravice Slovencev: dr. Šuštersiĉa. Ćudno, da se njim je pridruŹil dr. Kramar, katerega so nemški liberalci še pred kratkim psovali, ker je dal kot predsednik državnega zbora iz zbornice pometati Schönererja in Wolfa. Se je li ta Ćeh hotel prikupiti svojim dozdajšnjim nasprotnikom? Ali naj ta zveza nekaterih ĉeških liberalcev z oĉitnimi nasprotniki kršĉanstva naznanja in pripravlja porazumljenje Ćehov z Nemci za hrbtom drugih Slovanov? A niso bili vsi Ćehi nasprotniki dr. Šuštersiĉa: Mladoĉek dr. Dyk je zahteval, naj se Steinu izreĉe graja zaradi 3 psov, katere je vrġel dr. Šuštersiĉu v obraz, ker ga je imenoval: dr. Źindra — niĉvredneŹa (šuft) in mu oĉital, da ima uma-

zane roke. In kaj je zakrivil dr. Šuštersiĉ? Daroval je dvatisoĉ kron v ta namen, da so mogli dobivati udje gospodarske zveze umetniġnoj po tako nizki ceni, po kateri ga oddaja bogata kmetijska druŹba na Kranjskem. Stvar so pa liberalci zasuknili rekoĉ: s tem, da je daroval dr. Šuštersiĉ gospodarski zvezi toliko denarja, je napravil nepošteno konkurenco liberalni kmetijski druŹbi ter je to zadnjo hotel oškodovati. Trezni politiki, med njimi poprejšnji državni poslanec in vodja Mladoĉehov dr. Engel obsojajo poĉenjanje dr. Kramarja, da se je zvezal z najbolj srditimi sovražniki malega in povsodi tlaĉenega slovenskega naroda. Veĉina proti dr. Šuštersiĉu ni bila tako velika. Vsenemški zapisnikar Albrecht je Źtel poslance za dr. Šuštersiĉa in naŹtel jih je 103. Ti so namreĉ zahtevali obsodbo Steina. Toda za Steina jih je bilo 118. Manjkalo jih je toraj nad 200 poslancev, ki so se deloma nalaŹe odtegnili glasovanju, ali jih pa ni bilo v zbornici. Ko se je tudi Źupan dunajskega mesta dr. Lueger vzdignil za dr. Šuštersiĉa, je dr. Luegerja grdo opsoval znani Wolf. Ti odpadniki od katoliške cerkve in od Avstrije strahujejo vse, ki se njim drznejno ustavljati. Da je liberalcem zdaj greben zrasel visoko, je umevno. Naznanjajo pa, da bojo v prihodnje opsovali še druge poslance katoliške stranke. Vse poĉenjanje framasonov po Francozkem, na Španjskem, Portugalskem in v Avstriji dokazuje, da so se zaĉetkoma novega stoletja zdruŹili v pogubo katoliškega imena. **Toliko bolj je treba, da se zdruŹijo tudi vsi tisti, katerim je res mar za obstanek kršĉanskega Źivljenja.**

Obe postavi, o katerih je poroĉal v zadnji številki »Slov. Gospodar«, da se je o njih zaĉela obravnavati, sta se sprejeli; to je postava zastran polajŹanja pristojbin in zastran ponarejanja surovega masla. Kmalu pridete pred gosposko zbornico.

Izjava zastran nadvojvode Franc Ferdinanda.

Znano je, da soproga bodoĉega avstrijskega vladarja, Franc Ferdinanda, grofica Chotek, ni ravnopravna ĉlanom cesarske hiŹe, ravno zatega voljo ne, ker ni cesarske rodovine. Preden se je poroĉil nadvojvoda z groficom Chotek, je moral priseĉi, da se odpove za svojo Źeno in za svoje otroke iz tega zakona pravici nasledninstva pri vladarstvu; to je: ĉe Franc Ferdinand umrje, ne more vladati njegova soproga ali njegovi otroci. To nadvojvodovo izjavo je uradno naznanilo ministerstvo poslaniŹki zbornici. Izvolil se je poseben odsek, ki je to stvar

pretresal in danes se je ta zadeva razpravljala tudi v zbornici. Odsek je nasvetoval, da se to vladno naznanilo o priseŹi nadvojvode vzame s spoŹtovanjem in z zahvalo na znanje. Poroĉal je o tem poslanec Starzinsky, vseuĉiliŹni profesor in ĉlan polskega kluba. Govorili so k tej toĉki grof Palfy v imenu ĉeških veleposestnikov, ki je izjavil, da ta zadeva se tiĉe le hiŹnih postav cesarske rodovine in da se njegova stranka ne bo vdeleŹevala glasovanja, da pa Źeli boŹji blagoslov druŹini vzviŹenega prestolonaslednika. Besedo je dobil potem hrvatski poslanec Bianchini, ki je trdil, da se je ravnalo nepostavno, ker se prisega nadvojvode ni objavila tudi v hrvatskem jeziku; hvalil pa je nadvojvodo radi njegove pogumnosti, da se je javno pokazal kot pokrovitelj katoliške stvari. Slednjiĉ je imel besedo tudi poroĉevalec Starzinsky sam, ki je pa moral prestati strastne napade od strani nemških prusakov. Ko je namreĉ poroĉevalec pred svojim govorom drŹal vedno obe roki v Źepu, so ga izŹivljali prusaki, naj potegne roki iz hlaĉ. MoŹ pa tega ni razumel. Podal se je torej eden njegovih rojakov k njemu na govorniŹki oder ter mu zaŹepetal: »Potegni roki iz Źepa.« MoŹ je to tudi storil; pa glasen smeh se je razlegal po zbornici. Ko je pa poroĉevalec branil nadvojvodo proti napadom nasprotnikov zavoljo tega, da je prevzel pokroviteljstvo nad katoliŹkim Źolskim druŹtvom; ko je trdil, da je Avstrija vendarle katoliŹka drŹava; ko je dokazoval, da tisti, ki spodkopava katoliŹko vero, ruje tudi proti obstanku drŹave; tu je nastal grozen krik in vik na levici; a desnica je glasno odobravalala njegove besede in burno ploskala njegovemu izvajanju. Seveda, take besede niso po volji liberalcem; toliko bolje pa so ugajale katoliŹko misleĉim poslancem. Govoril je tudi ministriŹki predsednik ter razlagal obstojeĉe postave cesarske hiŹe in stare navade v tej zadevi. Ćehi in Hrvati se niso vdeleŹevali glasovanja. Socijalni demokrati, Schönererjanci in nemški liberalci so obsedeli; veĉina pa je sprejela odborovo sporoĉilo. Posebno so se liberalci ustavljali besedam odseka, naj se ta vladna izjava vzame na znanje s hvaleŹnostjo in spoŹtovanjem. Veĉina zbornice je pa pritrdila tudi temu izrazu.

Politiĉni ogled.

Delegacije se zaĉnejo letos dne 20. maja in sicer na Dunaju.

Zjedinenje hrvatskih opozicijskih strank bo se morda le doseglo. Na

ljubezen do domovine. Ćlovek je druŹabno bitje. On je rojen v druŹbi, v druŹbi Źivi in umrje. Zato je prirodno ĉloveku, da ljubi ta svoj krog, v katerem je zagledal luĉ sveta, da ljubi jezik, s katerim ga je uĉila mati spoznavati svet in Boga. Resniĉno, ĉe je ĉloveku kak spomin na zibelko njegovo mil in drag, mu mora biti gotovo ljubi materni jezik. Zato pravi SlomŹek tako lepo: »Najĉistejših ĉuvstev ĉloveŹskih in najlepŹih eno je naklonjenost do jezika maternega, ĉigar mili glasovi so spravili zemljana k zavesti. Spomin na zibel otroŹskih dni, na ljubljeno domaĉijo nam je milo tolaŹilo na potu Źivljenja našega in ljubezen do svojega naroda more in mora biti eden najdragocenejših biserov v ĉednostnem vencu vsakega moŹa.«

Kdor torej zatre v sebi to najĉistejše in najlepŹe ĉuvstvo, kdor zataji svoj materni jezik ter s tem takorekoĉ pljune v obraz svoji lastni materi, tak ĉlovek je surov, neznaĉajen. Tak ĉlovek se tudi pregreŹi zoper voljo Vsemogoĉnega, ki nam je dal razliĉne jezike, jih posvetil na binokŹni praznik ter Źeli, da bi se mu v vseh jezikih pela spodobna hvala.

Źkofa SlomŹeka slavi njegov naslednik dr. Mihael Napotnik tako-le: »Po mojih mislih ni dosedaj za ljubo naŹo domovino storil menda nikdo toliko, kakor njen prvi sin, po-

kojni knez in Źkof Anton Martin SlomŹek.« — Slišite Źe torej merodajno sodbo vrliga SlomŹeka o slovenskem jeziku! »Kdor svoj materni slovenski jezik pozabi, malo pridno svoj talent zakopje; Bog bo enkrat terjal, in vsi zaniĉevavci svojega poŹtenega jezika bodo v vunajo temo potisnjeni. Oj ljubi, lepi in poŹteni materni slovenski jezik! s katerim sem prviĉ svojo preljubeŹnivo mamo in dobrega ateja klical; v katerem so me moja mati uĉili Boga spoznavati; v katerem sem prvokrat svojega Stvarnika ĉastil; tebe hoĉem kakor najdraŹji spomin svojih rajnih starŹev hvaleŹno spoŹtovati in ohraniti, za tvojo ĉast in lepoto po pameti kolikor premorem, skrbeti; v slovenskem jeziku do svoje poslednje ure Boga najrajŹi hvaliti; v slovenskem jeziku moje ljube brate in sestre, Slovence, najrajŹi uĉiti, in Źelim, kakor hvaleŹen sin moje ljube matere, da kakor je moja prva beseda slovenska bila, naj tudi moja poslednja slovenska bo! — Tudi vsak poŹteni Slovenec ravno to Źeli; mislim, da Źelite ravno to tudi vi!«

Dragi prijatelji mladi, tako Źeli vsak poŹten, znaĉajen slovenski mladeniĉ; mislim, da Źelite ravno to tudi vi. — Kdor ima glavo in srce na pravem mestu, mora priznati, da je razliĉnost narodov in jezikov dar boŹji; torej pa mora po boŹjem in naravnem za-

konu spoŹtovati svoj materni jezik, mora ljubiti svojo domovino, skrbeti za njeno ĉast in slavo.

Pa se nekaj. Će drugi narodi ljubijo svoje puste, malo rodovitne kraje, ker je tam njih domovina, zakaj ne bi ljubili mi svoje krasne rajske domovine. Kako Źe pravi Vodnik?

»Slovenec, tvoja zemlja je zdrava,
Za pridne nje lega najprava, —
Glej, stvarnica vse ti ponudi,
Le jemat od nje ne zamudi.«

Bodimo torej na svoji lepi slovenski zemlji svoji gospodarji! Zato jo pa ljubimo, kakor jo je ljubil SlomŹek, ki pripoveduje med drugim tudi to-le: »O sreĉni dom, kdo bi tebe ne poŹeljeval, kdo bi tebe ne ljubil? — Ko sem se svoje dni kot mladi dijak po morju peljal, in sem bival kratko ĉasa v goli, kameniti okolici, in se povrnil v svojo drago domaĉijo, zagledal zelene gaje, rodovito polje in vesele vinske gorice, od veselja sem se razjokal, in poljubil zemljo, na kateri je moja zibelka tekla.«

In te lepe kraje bi naj mi pustili tujcem ter postali njih hlapci? — SlomŹek si odgovarja na vpraŹanje, kaj pa hoĉejo nemŹkutari slovenskemu rodu storiti, tako-le: »Druhal Źelijo v duŹni temi pustiti, svojim izvoljenim pa nemŹko kulturo ali omiko usiliti, naj bi